

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

เพื่อศึกษาความต้องการบริการห้องสมุดของประชาชนในชุมชนแออัดทั้งในด้านประเภทของบริการและการจัดดำเนินงานบริการ

สมมติฐานในการวิจัย

1. ความต้องการบริการห้องสมุดของประชาชนในชุมชนแออัดแตกต่างกันตามอายุและ เพศ
2. ประชาชนในชุมชนแออัดส่วนใหญ่มีความต้องการบริการห้องสมุด ประเภทบริการส่งเสริมการอ่าน และบริการเผยแพร่ความรู้ด้านอาชีพ
3. ประชาชนในชุมชนแออัดมีความต้องการให้จัดดำเนินงานบริการห้องสมุดในชุมชน โดยมีอาคารห้องสมุดแยกเป็นเอกเทศ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนแออัดในกรุงเทพมหานครจำนวน 3 ชุมชน จาก 3 เขต รวม 170 คน ดังนี้ - ชุมชนวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี 30 คน ชุมชนวัดพระยาไกรระยะ 3 เขตบางคอแหลม 70 คน และชุมชนหมู่บ้านพัฒนา 70 ไร่ เขตคลองเตย 70 คน

วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีคัดเลือกแบบหลายขั้นตอน (multi - stage sampling) ข้อมูลที่ใช้ในการคำนวณหากลุ่มตัวอย่างได้จากหนังสือ สรุปการสำรวจชุมชนแออัดใน กทม. โดยสำนักสวัสดิการการสังคม, 2533

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

สร้างแบบสัมภาษณ์ขึ้นเพื่อรวบรวมข้อมูล โดยใช้วิธีสัมภาษณ์ เก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 23-31 ตุลาคม 2536

การวิเคราะห์ข้อมูล - ใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ในการทดสอบระหว่างกลุ่ม 2 กลุ่มใช้ t-test และ F-test ทดสอบตั้งแต่ 2 กลุ่มขึ้นไป โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติด้านสังคมศาสตร์ (SPSS/PC*)

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 170 คนจาก 3 ชุมชนใน 3 เขต มีจำนวนดังนี้ - ชุมชนวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี 30 คน คิดเป็นร้อยละ 17.6 ชุมชนวัดพระยาไกรระยะ 3 เขตบางคอแหลม 70 คน คิดเป็นร้อยละ 41.2 และชุมชนหมู่บ้านพัฒนา 70 ไร่เขตคลองเตย 70 คน คิดเป็นร้อยละ 41.2

ผู้ให้สัมภาษณ์เป็นเพศชายเป็นเพศชายร้อยละ 44.7 และหญิงร้อยละ 55.3 ผู้ให้สัมภาษณ์กลุ่มอายุ 15-24 ปี มีจำนวนมากเป็นอันดับหนึ่ง (22.4%) อันดับสองคือกลุ่มอายุ 25-34 ปี (18.8%) และอันดับสามมี 2 กลุ่ม ได้แก่กลุ่มอายุต่ำกว่า 15 ปี และ 35-44 ปี (18.2% เท่ากัน) ผู้ให้สัมภาษณ์กลุ่มอายุ 15-24 ปี มีมากที่สุดทั้งเพศชาย (10.0%) และหญิง (12.4%)

2. ความต้องการด้านประเภทของบริการห้องสมุด

2.1 บริการการอ่านและสื่อการอ่าน

ผู้ให้สัมภาษณ์ร้อยละ 99.4 ต้องการบริการการอ่านและสื่อการอ่าน และมีความต้องการในระดับมาก (2.57) ทั้งเพศชายและหญิงมีความต้องการบริการการอ่านในระดับมาก (2.64 และ 2.52) ทั้งเพศชายและหญิงกลุ่มอายุต่ำกว่า 15 ปี 25-34 ปี และ 35-44 ปี มีความต้องการในระดับมาก ส่วนกลุ่มอายุ 45-54 ปี และ 55 ปีขึ้นไปทั้งเพศชายและหญิงมีความต้องการระดับปานกลาง กลุ่มอายุ 15-24 ปีเพศชายมีความต้องการในระดับมาก แต่หญิงมีความต้องการในระดับปานกลาง ผลการวิจัยข้อนี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของไพรัตน์

เดชะรินทร์ (2525) ซึ่งพบว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในสลัมไม่ต้องการบริการห้องสมุดประเภทบริการการอ่าน

จากการทดสอบทางสถิติเพื่อดูว่าเพศต่างกัน (ตารางที่ 51) และอายุต่างกัน (ตารางที่ 52) จะมีผลต่อความต้องการบริการการอ่านของผู้ให้สัมภาษณ์หรือไม่ ปรากฏว่าความต้องการบริการการอ่านของเพศชายและหญิง ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ความต้องการบริการการอ่านแตกต่างกันตามอายุที่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งก็คือกลุ่มอายุต่ำกว่า 15 ปี 15-24 ปี 25-34 ปี 35-44 ปี 45-54 ปี และ 55 ปีขึ้นไป มีความต้องการบริการการอ่านแตกต่างกัน และจากการทดสอบรายคู่ (ตารางที่ 53) ปรากฏว่ากลุ่มอายุ 55 ปีขึ้นไป มีความต้องการบริการการอ่านแตกต่างจากกลุ่มอายุ ต่ำกว่า 15 ปี และ 25-34 ปี โดยทั้ง 2 กลุ่มนี้มีความต้องการสูงกว่า ผลที่ได้นี้สอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่ 1 ที่ตั้งไว้ว่า ความต้องการบริการห้องสมุดแตกต่างกันตามอายุและเพศ เพียงบางส่วน

การที่ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าผู้อาศัยในชุมชนแออัดมีความต้องการบริการการอ่านในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า สภาพชุมชนแออัดในปัจจุบันนี้แตกต่างไปจากเมื่อก่อนมาก สภาพชุมชนแออัดที่พัฒนาแล้วทำให้ผู้อยู่ในชุมชนมีความมั่นคงในที่อยู่อาศัยมากขึ้น สภาพแวดล้อมและชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น จึงทำให้คนมีความพร้อมที่จะพัฒนาตนเองด้วยการหาความรู้จากการอ่าน และคนในชุมชนแออัดที่พัฒนาแล้วส่วนใหญ่ร้อยละ 90 (ศิริวรรณ ศิริบุญ และจันทร์เพ็ญ แสงเทียนฉาย, 2531) แม้จะมีการศึกษาน้อยก็จบชั้นประถมปีที่ 4 ซึ่งมีความสามารถพออ่านได้กลุ่มอายุต่ำกว่า 15 ปี ซึ่งเป็นวัยเด็กต้องการบริการการอ่านมาก เพราะยังอยู่ในวัยศึกษาเล่าเรียน และมีความอยากรู้อยากเห็น วัยผู้ใหญ่ที่ต้องการบริการการอ่านในระดับมากได้แก่กลุ่ม 25-34 ปี และ 35-44 ปี เพราะต้องการอ่านเพื่อพัฒนาตนเอง ในด้านความสามารถในการทำงาน และอ่านมากเพื่อใช้ประโยชน์กับเด็ก ๆ ในครอบครัว หรือเพื่อทราบข่าวสาร ในทางขณะที่กลุ่มผู้สูงอายุได้แก่ กลุ่มอายุ 55 ปีขึ้นไปในชุมชนแออัดมีความต้องการบริการการอ่านในระดับปานกลางซึ่งน้อยกว่าคนกลุ่มอื่น ๆ เนื่องจากปัญหาสุขภาพ เช่น สายตาไม่ดี ซึ่งเป็นไปตามธรรมชาติ อีกเหตุผลหนึ่งคือ คนชรา มักจะสุขภาพไม่ดี เนื่องจากทำงานหนักเกินไปในวัยหนุ่มวัยสาว (สมพงษ์ พัดบุย อ่างโนโสภา ชนิลมันน์, 2534) และสื่อการอ่านที่ประชาชนต้องการในระดับมากคือสื่อที่ให้ข่าวสาร และสื่อที่ให้ความรู้ได้แก่หนังสือพิมพ์ และ หนังสือ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าผู้อาศัยในชุมชนแออัดต้องการทราบข่าวสารและพัฒนาตนเองให้มีความรู้

2.1.1 สื่อการอ่าน

ความต้องการสื่อการอ่านทั้ง 4 ประเภท ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วารสาร/นิตยสาร หนังสือ และ สื่อดิจิทัล สรุปลงได้ดังนี้

2.1.1.1 หนังสือพิมพ์

ผู้ให้สัมภาษณ์ร้อยละ 94.7 ต้องการหนังสือพิมพ์ และต้องการในระดับมาก (2.55) ทั้งเพศชายและหญิงมีความต้องการหนังสือพิมพ์ในระดับมาก (2.57 และ 2.53) กลุ่มวัยที่ต้องการในระดับมากได้แก่ กลุ่มต่ำกว่า 15 ปี (2.55) 15-24 ปี (2.58) 25-34 ปี (2.71) และ 45-54 ปี (2.50)

ผลการวิจัยเรื่องหนังสือพิมพ์นี้ สอดคล้องกับรายงาน การวิจัยของกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย (2525) ในด้านจำนวนผู้ต้องการหนังสือพิมพ์ คือ ประชาชนร้อยละ 64.1 เห็นว่าควรมีหนังสือพิมพ์ไว้ในห้องสมุดมากที่สุด

หนังสือพิมพ์แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ หนังสือพิมพ์ ข่าวทั่วไป และหนังสือพิมพ์ข่าวเฉพาะด้าน

หนังสือพิมพ์ข่าวทั่วไป - ผู้ให้สัมภาษณ์ร้อยละ 98.8 ต้องการหนังสือพิมพ์ข่าวทั่วไป และมีความต้องการในระดับมาก (2.59) ทั้งเพศชายและเพศหญิงมีความต้องการในระดับมาก (2.63 และ 2.56) กลุ่มวัยที่ต้องการหนังสือพิมพ์ข่าวทั่วไปในระดับมาก ได้แก่ กลุ่ม 15-24 ปี (2.55) 25-34 ปี (2.81) 35-44 ปี (2.52) และ 45-54 ปี (2.80)

หนังสือพิมพ์ข่าวเฉพาะด้าน - ผู้ให้สัมภาษณ์ต้องการหนังสือพิมพ์ข่าวเฉพาะด้านประเภทต่าง ๆ ตามลำดับดังนี้ - ร้อยละ 90.7 ต้องการหนังสือพิมพ์ ข่าวกีฬา ร้อยละ 82.0 ต้องการหนังสือพิมพ์การเมืองและร้อยละ 70.8 ต้องการหนังสือพิมพ์ ข่าวธุรกิจ

ความต้องการหนังสือพิมพ์ข่าวเฉพาะด้านประเภทต่าง ๆ อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ หนังสือพิมพ์กีฬา (2.18) และหนังสือพิมพ์การเมือง (2.11) และหนังสือพิมพ์ธุรกิจ (1.88) ทั้งเพศชายและเพศหญิงมีความต้องการหนังสือพิมพ์ข่าวเฉพาะด้าน สอดคล้องกันในระดับปานกลาง ทุกกลุ่มอายุต้องการหนังสือพิมพ์กีฬา การเมือง และธุรกิจในระดับปานกลาง

การที่ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ (90.7%) ต้องการหนังสือพิมพ์กีฬา อาจเป็นเพราะต้องการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ด้วยการเล่นกีฬา และร้อยละ 82.0% ต้องการหนังสือพิมพ์การเมือง เพราะผู้อาศัยในชุมชนแออัดมีความตื่นตัวในการเมืองมากขึ้น เนื่องจากว่าความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองอาจจะมีผลต่อการพัฒนาชุมชนแออัด ซึ่งเห็นได้ชัด

จากอดีต โครงการปรับปรุงชุมชนแออัดปี 2529-2531 จำนวน 42 โครงการ (การเคหะแห่งชาติ, 2534) ได้พัฒนาขึ้นมาด้วยการเสนอของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกรุงเทพฯ

2.1.1.2 วารสาร/นิตยสาร

ผู้ให้สัมภาษณ์ร้อยละ 87.6 ต้องการวารสาร/นิตยสารและต้องการในระดับปานกลาง (2.17) ทั้งเพศชายและเพศหญิงมีความต้องการสอดคล้องกันในระดับปานกลาง (2.03 และ 2.29) ทุกกลุ่มอายุมีความต้องการวารสาร/นิตยสารในระดับปานกลาง

วารสาร/นิตยสารแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่ นิตยสารข่าว นิตยสารเฉพาะกลุ่ม และนิตยสารเฉพาะด้าน

ผู้ให้สัมภาษณ์ร้อยละ 96.6 ต้องการนิตยสารเฉพาะด้าน ร้อยละ 96.0 ต้องการนิตยสารเฉพาะกลุ่ม และร้อยละ 92.6 ต้องการนิตยสารข่าว ระดับความต้องการนิตยสารทั้ง 3 ประเภทนี้ในระดับปานกลางดังนี้ - นิตยสารเฉพาะด้าน (2.31) นิตยสารเฉพาะกลุ่ม (2.22) และนิตยสารข่าว (2.20) ทั้งเพศชายและหญิงมีความต้องการนิตยสารทั้ง 3 ประเภทนี้ ในระดับปานกลางสอดคล้องกันดังนี้ - นิตยสารข่าว (2.28 และ 2.14) นิตยสารเฉพาะกลุ่ม (2.03 และ 2.36) และนิตยสารเฉพาะด้าน (2.29 และ 2.32) ทุกกลุ่มอายุ ต้องการนิตยสารข่าว และนิตยสารเฉพาะกลุ่มในระดับปานกลาง และเกือบทุกกลุ่มอายุ ต้องการนิตยสารเฉพาะด้านในระดับปานกลาง

ความต้องการนิตยสารแต่ละประเภทมีดังนี้

นิตยสารเฉพาะกลุ่ม - ผู้ให้สัมภาษณ์ร้อยละ 92.6 ต้องการนิตยสารเด็กและวัยรุ่น ร้อยละ 89.3 ต้องการนิตยสารสตรีแม่บ้าน และร้อยละ 73.8 ต้องการนิตยสารผู้ชาย และมีความต้องการนิตยสารเฉพาะกลุ่ม 2 ประเภทอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ นิตยสารสตรี แม่บ้าน (2.20) นิตยสารผู้ชาย (1.89) ความต้องการนิตยสารเด็กและวัยรุ่นอยู่ในระดับมาก(2.51) เพศหญิงมีความต้องการนิตยสารเด็กและวัยรุ่นในระดับมาก ส่วนเพศชายต้องการในระดับปานกลาง กลุ่มอายุต่ำกว่า 15 ปี 15 - 24 ปี และ 25 - 34 ปี ต้องการนิตยสารเด็กและวัยรุ่นในระดับมาก

นิตยสารเฉพาะด้าน - ผู้ให้สัมภาษณ์ร้อยละ 91.3 ต้องการนิตยสารบันเทิง ร้อยละ 89.3 ต้องการนิตยสารอาชีพ ร้อยละ 87.9 ต้องการนิตยสารกีฬา ร้อยละ 87.3 ต้องการนิตยสารท่องเที่ยว และร้อยละ 80.5 ต้องการนิตยสารการเมือง ระดับความต้องการนิตยสาร 5 ประเภท อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ นิตยสารอาชีพ (2.38)

นิตยสารบันเทิง (2.30) และนิตยสารกีฬา (2.25) นิตยสารท่องเที่ยว (2.02) และนิตยสาร การเมือง (1.99) ทั้งเพศชายและเพศหญิงมีความต้องการสอดคล้องกันทุกด้านคือ ต้องการ นิตยสารอาชีพ นิตยสารท่องเที่ยว นิตยสารบันเทิง นิตยสารกีฬา และการเมืองในระดับปานกลาง กลุ่มอายุ 25-34 ปี และ กลุ่ม 55 ปีขึ้นไป ต้องการนิตยสารอาชีพในระดับมาก (2.61 และ 2.50)

การที่เพศหญิงต้องการนิตยสารเด็กและวัยรุ่นในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า ผู้หญิงในสังคมชุมชนแออัดยังคงทำหน้าที่ดูแลเด็กๆ ในครอบครัวเป็นส่วนใหญ่ จึงมีความ ต้องการนิตยสารเด็กและวัยรุ่นมาก และถึงแม้ว่าโดยรวมแล้วความต้องการบริการเผยแพร่ความรู้ด้าน อาชีพจะอยู่ในระดับมาก แต่ความต้องการนิตยสารอาชีพอยู่ในระดับปานกลางทั้งเพศชายและเพศหญิง แต่เมื่อเปรียบเทียบจากวัยจะพบว่า มีกลุ่มอายุ 25-34 ปี ซึ่งเป็นประชากรในวัยทำงานเพียงกลุ่ม เดียวที่ต้องการนิตยสารอาชีพในระดับมาก อาจจะเป็นไปได้ว่าคนกลุ่มนี้มีความจำเป็นต้องพัฒนา อาชีพของตนให้ดีขึ้น และผู้อยู่อาศัยในชุมชนชอวิธีกรเผยแพร่ความรู้ด้านอาชีพ ด้วยการสาธิต มากกว่า การอ่านด้วยตนเอง อาจจะไม่เข้าใจดี

2.1.1.3 หนังสือ

ผู้ให้สัมภาษณ์ร้อยละ 97.1 ต้องการหนังสือและมี ความต้องการในระดับมาก (2.59) ทั้งเพศชายและเพศหญิงมีความต้องการหนังสือในระดับมาก (2.63 และ 2.57) กลุ่มอายุต่ำกว่า 15 ปี 15-24 ปี 25-34 ปี และ 35-44 ปี ต้องการ หนังสือในระดับมาก (2.68, 2.63, 2.71 และ 2.57) กลุ่มอื่น ๆ ได้แก่กลุ่มอายุ 45-54 ปี และ 55 ปีขึ้นไปต้องการในระดับปานกลาง

ความต้องการหนังสือประเภทต่าง ๆ มีดังนี้

2.1.1.3.1 สารคดี/ความรู้ - ผู้ให้สัมภาษณ์ร้อยละ 98.8 ต้องการหนังสือสารคดี/ความรู้ และมีความต้องการในระดับปานกลาง (2.39) ทั้งเพศ ชายและเพศหญิงมีความต้องการสารคดี/ความรู้สอดคล้องกันในระดับปานกลาง (2.40 และ 2.38) กลุ่มอายุต่ำกว่า 15 ปีต้องการสารคดี/ความรู้ในระดับมาก (2.55) กลุ่มอื่น ๆ ได้แก่กลุ่มอายุ 15-24 ปี 25-34 ปี 35-44 ปี 45-54 ปี และ 55 ปีขึ้นไป ต้องการในระดับปานกลาง ผล การวิจัยข้อนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของจินตนา เจียมพิทักษ์วงษ์ (2527) ซึ่งพบว่าผู้อ่านในห้องสมุด ประชาชนชอบอ่านตำราวิชาการมากกว่าหนังสือบันเทิง

ความต้องการสารคดี/ความรู้ด้านต่าง ๆ มีดังนี้

ผู้ให้สัมภาษณ์ร้อยละ 93.3 ต้องการสารคดี/ความรู้ ด้านศาสนา รองลงมาในอัตราใกล้เคียงกันร้อยละ 92.7 ต้องการด้านประวัติศาสตร์และภูมิศาสตร์ สารคดี/ความรู้ด้านอื่น ๆ ที่ผู้ให้สัมภาษณ์ต้องการเรียงลำดับตามค่าร้อยละของผู้ตอบดังนี้ -

สังคมศาสตร์ (91.5%) วิทยาศาสตร์ (90.3%) เทคโนโลยีและอุตสาหกรรม (89.1%) ศิลป (88.5%) ภาษา (87.3%) วรรณคดี (84.9 %) ธุรกิจและบริการ (81.8%) ความรู้ทั่วไป (80.6%) และปรัชญาและโหราศาสตร์ (75.8%) ผลการวิจัยส่วนนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรางค์ กุณวงษ์ (2517) ซึ่งพบว่า หนังสือที่ผู้อ่านสนใจมากที่สุดเป็นหมวดประวัติศาสตร์

ค่าเฉลี่ยระดับความต้องการ หนังสือสารคดี/ความรู้ ด้านต่าง ๆ ปรากฏว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ - ภาษา (2.42) ศิลป (2.36) ความรู้ทั่วไป (2.35) ศาสนา ความเชื่อ ธรรมะ (2.29) เทคโนโลยีและ อุตสาหกรรม (2.28) วิทยาศาสตร์ (2.26) สังคมศาสตร์ (2.25) ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ (2.09) ธุรกิจและบริการ (2.07) วรรณคดี (2.05) ปรัชญา โหราศาสตร์ (1.71) จะเห็นได้ว่าปรัชญา โหราศาสตร์ถึงแม้ว่าความต้องการจะอยู่ในระดับปานกลางก็ตามแต่อยู่ในลำดับสุดท้าย ซึ่งผลนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของสุรางค์ กุณวงษ์ ที่พบว่าผู้อ่านไม่ค่อยสนใจประเภทจิตวิทยา โหราศาสตร์ และปรัชญา มีกลุ่มอายุต่ำกว่า 15 ปีเพียงกลุ่มเดียวที่ต้องการสารคดี/ความรู้ 3 ด้านในระดับมาก ได้แก่ ความรู้ทั่วไป (2.54) ภาษา (2.57) และศิลปะ (2.61)

2.1.1.3.2 บันเทิงคดี - ผู้ให้สัมภาษณ์ร้อยละ 90.3 ต้องการบันเทิงคดีและมีความต้องการในระดับปานกลาง (2.21) ทั้งเพศชายและเพศหญิง มีความต้องการสอดคล้องกันในระดับปานกลาง ทุกกลุ่มอายุ ต้องการในระดับปานกลาง

บันเทิงคดีแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่ เรื่องสั้น นวนิยาย และนวนิยายแปล ความต้องการบันเทิงคดีประเภทต่าง ๆ มีดังนี้

เรื่องสั้น - ผู้ให้สัมภาษณ์ร้อยละ 97.3 รองลงมา ร้อยละ 89.3 ต้องการนวนิยาย และร้อยละ 85.2 ต้องการนวนิยายแปล ผู้ให้สัมภาษณ์ต้องการบันเทิงคดี 3 ประเภทในระดับปานกลาง ได้แก่เรื่องสั้น (2.20) และนวนิยาย 2.05 และ นวนิยายแปล (1.95) ทั้งเพศชายและหญิงมีความต้องการบันเทิงคดีทั้ง 3 ประเภทสอดคล้องกัน ในระดับปานกลาง ทุกกลุ่มอายุ มีความต้องการบันเทิงคดีทั้ง 3 ประเภทในระดับปานกลาง

ความต้องการหนังสืออยู่ในระดับมากทั้งเพศชายและเพศหญิง กลุ่มอายุต่ำกว่า 15 ปี 15-24 ปี 25-34 และ 35-44 ปี ปีต้องการในระดับมาก เพราะเป็นวัยศึกษาเล่าเรียนและวัยทำงาน ผู้อยู่ในวัยทำงานจำเป็นต้องอ่านหนังสือเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถ เพื่อคลายจากการเคร่งเครียดในการทำงาน และอ่านเพื่อประโยชน์เด็ก ๆ ของในครอบครัว เนื่องจากว่ากลุ่มอายุ 14 ปีและต่ำกว่า ซึ่งเป็นวัยเด็กเป็นกลุ่มที่มีมากเป็นอันดับสองในชุมชนแออัด (ศิริวรรณ คิริเทัญ และจันทร์เทัญ แสงเทียนฉาย, 2531)

2.1.1.3.3 หนังสือสำหรับเด็ก - ผู้ให้สัมภาษณ์ร้อยละ

93.3 ต้องการหนังสือสำหรับเด็กและมีความต้องการในระดับมาก (2.67) ทั้งเพศชายและเพศหญิงมีความต้องการสอดคล้องกันในระดับมาก และทุกกลุ่มอายุ ต้องการหนังสือสำหรับเด็กในระดับมาก ความต้องการหนังสือสำหรับเด็กประเภทต่าง ๆ มีดังนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์ร้อยละ 98.1 ต้องการหนังสือภาพสำหรับเด็ก และนิทาน ร้อยละ 96.1 ต้องการการ์ตูน ผู้ให้สัมภาษณ์มีความต้องการหนังสือสำหรับเด็กทั้ง 3 ประเภทในระดับมาก ได้แก่ หนังสือภาพสำหรับเด็ก (2.63) นิทาน (2.56) และการ์ตูน (2.53) ทั้งเพศชายและเพศหญิงมีความต้องการหนังสือสำหรับเด็ก 2 ประเภทในระดับมากสอดคล้องกัน ได้แก่ หนังสือภาพสำหรับเด็ก (2.67 และ 2.60) นิทาน (2.60 และ 2.53) ส่วนการ์ตูนนั้นเพศชายต้องการในระดับมาก กลุ่มอายุต่ำกว่า 15 ปี 25-34 ปี 35-44 ปี และ 45-54 ปี ต้องการหนังสือพิมพ์เด็กทั้ง 3 ประเภทในระดับมาก

จากผลการวิจัยนี้ไม่ใช่แต่เพียงกลุ่มเด็กเท่านั้นที่ต้องการหนังสือสำหรับเด็กมาก การที่เด็กมีความต้องการมากเพราะเด็กเป็นวัยที่มีจินตนาการสูง เมื่อได้รับการฝึกฝนให้อ่านหนังสือ เด็กก็จะชอบอ่าน แต่การที่กลุ่มวัยผู้ใหญ่มีความต้องการมากด้วยคงเป็นเพราะเห็นความสำคัญของเด็ก ต้องการให้เด็กมีหนังสือที่เหมาะสมแก่วัยเพื่อจะได้ใช้ศึกษาหาความรู้ หรือผู้ใหญ่ใช้อ่านเพื่อไว้อบรมเด็กๆ

2.1.1.4 โสตทัศนวัสดุ

ผู้ให้สัมภาษณ์ร้อยละ 88.2 ต้องการโสตทัศนวัสดุและมีความต้องการในระดับปานกลาง (2.35) ทั้งเพศชายและหญิงมีความต้องการสอดคล้องกันในระดับปานกลาง (2.45 และ 2.27) ผู้ให้สัมภาษณ์เกือบทุกกลุ่มอายุต้องการโสตทัศนวัสดุในระดับปานกลาง มีเพียงกลุ่มอายุต่ำกว่า 15 ปีที่ต้องการในระดับมาก (2.57)

ความต้องการโสตทัศนวัสดุประเภทต่าง ๆ มีดังนี้ - ผู้ให้สัมภาษณ์ร้อยละ 96.0 ต้องการเทปเสียง ร้อยละ 94.7 ต้องการวีดิทัศน์ และร้อยละ 91.3 ต้องการภาพยนตร์ ค่าเฉลี่ยระดับความต้องการโสตทัศนวัสดุทั้ง 3 ประเภทอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ เทปเสียง (2.29) วีดิทัศน์ (2.39) และภาพยนตร์ (2.47) ทั้งเพศชายและหญิงมีความต้องการเทปเสียง วีดิทัศน์และภาพยนตร์สอดคล้องกันคือ ต้องการในระดับปานกลาง กลุ่มอายุต่ำกว่า 15 ปี ต้องการโสตทัศนวัสดุ 2 ประเภท ในระดับมากคือ วีดิทัศน์ (2.63) และภาพยนตร์ (2.67) เกือบทุกกลุ่มอายุต้องการภาพยนตร์ระดับมาก ได้แก่กลุ่มอายุต่ำกว่า 15 ปี 15-24 ปี 35-44 ปี และ 55 ปีขึ้นไป

ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ต้องการ โสภิตทัศนวัตคู่ เพราะสามารถฟังและชมรายการข่าวสารและบันเทิงไปด้วย ทำงานไปด้วยโดยไม่เสียเวลาในการประกอบอาชีพ แต่ความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากครัวเรือนส่วนใหญ่มีวิทยุ โทรทัศน์ (โสภิต ชาติวัฒน์, 2534) ระดับความต้องการ โสภิตทัศนวัตคู่จึงไม่สูงเนื่องจากผู้คนในชุมชนแออัดสามารถรับข่าวสารและรายการบันเทิงต่าง ๆ จากวิทยุ โทรทัศน์ประจำวันอยู่แล้ว

2.2 บริการส่งเสริมการอ่าน

ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ร้อยละ 92.9 ต้องการบริการส่งเสริมการอ่าน และมีความต้องการในระดับมาก (2.56) ทั้งเพศชายและเพศหญิงมีความต้องการสอดคล้องกัน ในระดับมาก (2.57 และ 2.55) กลุ่มอายุต่ำกว่า 15 ปี 25-34 ปี และ 35-44 ปี ต้องการในระดับมาก (2.65, 2.70 และ 2.64) กลุ่มอายุ 15-24 ปี 25-34 ปี และ 35-44 ปี เพศชายมีความต้องการในระดับมาก ส่วนเพศหญิงกลุ่มอายุต่ำกว่า 15 ปี 25-34 ปี 35-44 ปี และ 45-54 ปีมีความต้องการในระดับมาก กลุ่มอายุ 55 ปีขึ้นไปทั้งเพศชายและหญิงมีความต้องการในระดับปานกลาง

ความต้องการกิจกรรมส่งเสริมการอ่านประเภทต่าง ๆ เรียงตามลำดับ ดังนี้ - ผู้ให้สัมภาษณ์ร้อยละ 96.8 ต้องการการจัดนิทรรศการ ร้อยละ 95.6 ต้องการการเล่านิทาน และการสนทนาและอภิปราย (เรื่องที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน) ร้อยละ 94.3 ต้องการวิจารณ์แนะนำหนังสือ ร้อยละ 93.7 ต้องการแสดงหุ่นและร้อยละ 92.4 ต้องการการทาบปัญหา จำนวนผู้ต้องการกิจกรรมส่งเสริมการอ่านประเภทต่าง ๆ ที่สูงถึงร้อยละ 90 ขึ้นไป แสดงให้เห็นว่าประชาชนในชุมชนแออัดมีความตื่นตัวหลายเรื่อง เช่น สนใจในชุมชนของตนเองยิ่งขึ้น สนใจหนังสือเพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลของความต้องการบริการอ่านและสื่อการอ่านซึ่งอยู่ในระดับมาก อาจกล่าวได้ว่า ประชาชนมีพัฒนาการที่ดีขึ้น พร้อม ๆ กับการพัฒนาชุมชน

ค่าเฉลี่ยระดับความต้องการกิจกรรมส่งเสริมการอ่านทุกประเภทของผู้ให้สัมภาษณ์อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การเล่านิทาน และการสนทนา อภิปราย (2.43 เท่ากัน) การทาบปัญหา (2.41) การจัดนิทรรศการ (2.35) การแสดงหุ่น (2.32) และการวิจารณ์แนะนำหนังสือ (2.26) ทั้งเพศชายและหญิงมีความต้องการกิจกรรมส่งเสริมการอ่านทั้ง 6 ประเภทนี้สอดคล้องกันในระดับปานกลาง แต่มีลำดับที่ต่างกันดังนี้ - กิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่เพศชายต้องการในระดับปานกลาง 3 ลำดับแรกเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยได้แก่ การสนทนา อภิปราย (2.47) การทาบปัญหา (2.45) การเล่านิทาน (2.41) กิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่เพศหญิง

ต้องการในระดับปานกลาง 3 ลำดับแรกเรียงตามค่าเฉลี่ยได้แก่ การเล่านิทาน (2.45) การจัดนิทรรศการ และ การสนทนา อภิปราย (2.40 เท่ากัน) กลุ่มอายุต่ำกว่า 15 ปีต้องการกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในระดับมาก 5 ประเภทตามลำดับดังนี้ - การเล่านิทาน (2.73) การทบทวนปัญหา (2.63) จัดนิทรรศการ (2.58) การสนทนา อภิปราย (2.56) และการแสดงหุ่น (2.50) กลุ่มอายุต่ำกว่า 15 ปี ต้องการกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน 5 ประเภท ในระดับมาก

ผลการวิจัยเรื่องบริการส่งเสริมการอ่านนี้ สอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่ 2 ที่ตั้งไว้ว่าประชาชนในชุมชนแออัดส่วนใหญ่ต้องการบริการส่งเสริมการอ่าน จากวิจัยพบผู้ให้สัมภาษณ์ร้อยละ 92.9 ต้องการบริการส่งเสริมการอ่าน และจากการทดสอบทางสถิติ (ตารางที่ 51, 52) ปรากฏว่าความต้องการบริการส่งเสริมการอ่านของทั้งเพศชายและหญิง ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และความแตกต่างของอายุก็ไม่ทำให้ความต้องการบริการส่งเสริมการอ่านต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานข้อ 1 ที่ตั้งไว้ว่าความต้องการบริการห้องสมุดแตกต่างกันตามอายุและ เพศ

กิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่เพศชายและเพศหญิงต้องการสอดคล้องกันในระดับปานกลางแต่มีลำดับที่ต่างกัน เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับชุมชนของตนเองและการอบรมดูแลเด็กๆ ในครอบครัว ได้แก่การเล่านิทาน การสนทนา อภิปราย การทบทวนปัญหา กลุ่มอายุต่ำกว่า 15 ปี ต้องการกิจกรรมส่งเสริมการอ่านทุกประเภทในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าเด็กมีประสบการณ์และรู้สึกสนุกกับกิจกรรมส่งเสริมการอ่านมาก่อน ซึ่งอาจจะได้รับจากโรงเรียนหรือหน่วยส่งเสริมต่างๆที่เข้ามาจัดกิจกรรมให้กับเด็กในชุมชน

2.3 บริการยืม

ผู้ให้สัมภาษณ์ร้อยละ 91.2 ต้องการบริการยืมในระดับมาก (2.57) ทั้งเพศชายและหญิงมีความต้องการยืมสอดคล้องกันในระดับมาก (2.54 และ 2.59) กลุ่มอายุที่ต้องการบริการยืมในระดับมากคือ กลุ่มอายุต่ำกว่า 15 ปี ทั้งเพศชายและหญิง และกลุ่มอายุ 15-24 ปี ทั้งเพศชายและหญิง กลุ่มอายุ 55 ปีขึ้นไป ทั้งเพศชายและหญิงต้องการบริการยืมในระดับปานกลาง

ความต้องการยืมหนังสือและวัสดุห้องสมุดมีดังนี้

ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ร้อยละ 96.8 ต้องการยืมหนังสือ ร้อยละ 87.1 ต้องการยืมวารสาร/นิตยสาร และร้อยละ 85.2 ต้องการยืมวัสดุทัศนวัสดุ ค่าเฉลี่ยระดับความต้องการ

การยืมหนังสืออยู่ในระดับมาก (2.50) กลุ่มอายุต่ำกว่า 15 ปี และ 15-24 ปีต้องการหนังสือในระดับมาก

จากการทดสอบทางสถิติ (ตารางที่ 51, 52 และ 54) พบว่าความต้องการบริการยืมของทั้งเพศชายและหญิงไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ความต้องการบริการยืมแตกต่างกันตามอายุที่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กลุ่มอายุ 55 ปีขึ้นไปไม่มีความแตกต่างจากกลุ่มอายุ ต่ำกว่า 15 ปี และ 15-24 ปี และกลุ่มอายุ 25-34 ปี แตกต่างจากกลุ่มอายุ 15-24 ปี โดยที่กลุ่มอายุต่ำกว่า 15 ปี และ 15-24 ปี มีความต้องการสูงกว่ากลุ่มอายุ 55 ปีขึ้นไป และกลุ่มอายุ 15-24 ปี มีความต้องการสูงกว่ากลุ่มอายุ 25-34 ปี ซึ่งผลที่ได้สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 เพียงบางส่วนเท่านั้น

กลุ่มที่ต้องการยืมในระดับมากคือ กลุ่มเด็กและเยาวชน (กลุ่มอายุต่ำกว่า 15 ปี) และกลุ่ม 15-24 ปี เนื่องจากยังเป็นวัยศึกษาเล่าเรียน และยังต้องพัฒนาตนเองในด้านอาชีพ จึงจำเป็นต้องหาความรู้จากหนังสือและวัสดุห้องสมุด สำหรับเรื่องบริการยืมจะเห็นว่าอยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่านอกจากผู้ให้สัมภาษณ์จะมีความต้องการบริการการอ่านในระดับมากแล้ว ยังมีความต้องการจะยืมไปใช้ที่บ้านอีกด้วย แต่จากการวิจัยของจินตนา เจริญพิทักษ์วงศ์พบว่าผู้อ่านของห้องสมุดประชาชนชอบอ่านหนังสือที่ห้องสมุดมากกว่า สำหรับชุมชนแออัดแล้ว การจะยืมหนังสือไปอ่านที่บ้านคงทำได้ไม่สะดวกนักเพราะความคับแคบของบ้าน และแต่ละครัวเรือนอยู่กันอย่างหนาแน่นในบ้านหลังเล็ก ๆ จำนวนสมาชิกในแต่ละครัวเรือนโดยเฉลี่ยเท่ากับ 5.18 คน ในชุมชนแออัดที่พัฒนาแล้ว (ศิริวรรณ ศิริบุญและจันทร์เพ็ญ แสงเทียนฉาย, 2531) หรือโดยประมาณ 4-6 คน มีจำนวนมากที่สุด (โสภา ชปิลมัทน์, 2534)

2.4 บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า

ผู้ให้สัมภาษณ์ร้อยละ 92.4 ต้องการบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าในระดับปานกลาง (2.48) เพศชายมีความต้องการในระดับมาก ส่วนเพศหญิงมีความต้องการในระดับปานกลาง (2.45) กลุ่มอายุต่ำกว่า 15 ปี 25-34 ปี และ 35-44 ปี มีความต้องการในระดับมาก

ความต้องการบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าประเภทต่าง ๆ มีดังนี้

- ผู้ให้สัมภาษณ์ร้อยละ 98.1 ต้องการบริการตอบคำถามเรื่องต่าง ๆ ที่เป็นความรู้ ร้อยละ 97.5 ต้องการบริการแนะนำการใช้ห้องสมุด และร้อยละ 94.3 ต้องการบริการตอบคำถามเกี่ยว

กับอาชีพ ค่าเฉลี่ยระดับความต้องการบริการตอบคำถามประเภทต่าง ๆ ของผู้ให้สัมภาษณ์ที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ บริการตอบคำถามเรื่องต่าง ๆ ที่เป็นความรู้ (2.55) บริการตอบคำถามเกี่ยวกับวิชาชีพ (2.59) กลุ่มอายุต่ำกว่า 15 ปีต้องการบริการตอบคำถาม 2 ประเภทในระดับมาก ได้แก่ บริการแนะนำการใช้ห้องสมุด (2.60) และบริการตอบคำถามเรื่องที่เป็นความรู้ (2.63) กลุ่มอายุ 15-24 ปีต้องการบริการตอบคำถามเรื่องต่าง ๆ ที่เป็นความรู้ และบริการตอบคำถามเกี่ยวกับวิชาชีพในระดับมาก (2.59 และ 2.56) กลุ่มอายุ 25-34 ปีต้องการบริการตอบคำถามทั้ง 3 ประเภทในระดับมาก

กลุ่มที่ต้องการบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้ามาก ได้แก่ กลุ่มอายุต่ำกว่า 15 ปี กลุ่ม 15-24 ปี และ 25-34 ปี ทั้ง 3 กลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่มีความต้องการบริการตอบคำถามอย่างแท้จริง ถ้าพิจารณาตามวัย คนกลุ่มเหล่านี้อยู่ในวัยศึกษาเล่าเรียน อยู่ในวัยเริ่มทำงานและแสวงหาอาชีพ และอยู่ในวัยที่จะพัฒนาตนเองให้ประสบความสำเร็จด้านอาชีพ เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มคนอายุ 55 ปีขึ้นไป ซึ่งมีความต้องการแตกต่างไปจากกลุ่มผู้อ่อนวัยกลุ่มอื่น ๆ โดยมีความต้องการบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าน้อยกว่าวัยอื่น ๆ เพราะมีประสบการณ์ในชีวิตและการทำงานมากกว่าคนกลุ่มอื่น ๆ หรือเหตุผลที่ไม่ต้องการและต้องการน้อยเนื่องจากมีความต้องการใช้ห้องสมุดน้อย ผลการวิจัยนี้สอดคล้องบางส่วนกับการวิจัยของสุกัญญา ตันติภักดิ์ (2523) ที่พบว่าประชาชนในเขตเทศบาลเมืองภูเก็ตอายุ 15-24 ปี (วัยรุ่นตอนปลายถึงวัยผู้ใหญ่ตอนต้น) มีความต้องการบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้ามากกว่าประชาชนอายุ 25-39 ปี (วัยผู้ใหญ่) และสอดคล้องบางส่วนกับงานวิจัยของคณะผู้วิจัย 5 คน ในปี 2519 (สุภาพร นาทีกาญจนกุล, บุญผา เจริญทรัพย์, สุนิตย์ เบ็นสหาย, อุบล รอดเอี่ยม และพัชรินทร์ ชันทอง) ที่พบว่าประชาชนต้องการให้จัดบริการตอบคำถามมาก

2.5 บริการเผยแพร่ความรู้

ผู้ให้สัมภาษณ์ร้อยละ 99.4 ต้องการบริการเผยแพร่ความรู้และมีความต้องการในระดับมาก (2.67) ทั้งเพศชายและหญิงมีความต้องการในระดับมาก (2.74 และ 2.62) และทุกกลุ่มอายุต้องการในระดับมาก เมื่อจำแนกตามเพศพบว่ามี 4 กลุ่มอายุทั้งเพศชายและหญิงที่ต้องการในระดับมากสอดคล้องกัน ได้แก่ กลุ่มอายุต่ำกว่า 15 ปี (2.73 และ 2.70) 15-24 ปี (2.71 และ 2.57) 25-34 ปี (2.85 และ 2.58) 35-44 ปี (2.75 และ 2.80) และ 45-54 ปี (2.67 เท่ากัน) กลุ่ม 55 ปีขึ้นไปเพศชายมีความต้องการต่างจากหญิง คือเพศชายมีความต้องการในระดับมาก (2.71) ในขณะที่เพศหญิงมีความต้องการในระดับปานกลาง (2.33)

บริการเผยแพร่ความรู้ แบ่งออกเป็น 2 ชนิด ได้แก่บริการเผยแพร่ความรู้ทั่วไป และบริการเผยแพร่ความรู้ด้านอาชีพ

ความต้องการบริการเผยแพร่ความรู้ทั่วไปด้านต่าง ๆ มีดังนี้ - ผู้ให้สัมภาษณ์ร้อยละ 100.0 ต้องการบริการเผยแพร่ความรู้ด้านสุขภาพอนามัยและด้านความปลอดภัย ร้อยละ 99.4 ต้องการด้านสิ่งแวดล้อมและที่อยู่อาศัย และร้อยละ 94.7 ต้องการด้านกฎหมาย ค่าเฉลี่ยระดับความต้องการบริการเผยแพร่ความรู้ทั่วไป 3 ด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านสุขภาพอนามัย (2.76) ด้านความปลอดภัย (2.74) ด้านสิ่งแวดล้อมและที่อยู่อาศัย (2.66) และในระดับปานกลาง 1 ด้าน ได้แก่ ด้านกฎหมาย (2.41)

ทั้งเพศชายและหญิงมีความต้องการสอดคล้องกัน 3 ด้าน โดยที่ทั้งเพศชายและหญิงมีความต้องการบริการเผยแพร่ความรู้ทั่วไปสอดคล้องกันในระดับมาก ได้แก่ ด้านสุขภาพอนามัย (2.78 และ 2.74) ด้านความปลอดภัย (2.78 และ 2.71) ด้านสิ่งแวดล้อมและที่อยู่อาศัย (2.72 และ 2.61) สำหรับด้านกฎหมาย เพศชายมีความต้องการในระดับมาก (2.59) ส่วนเพศหญิงมีความต้องการระดับปานกลาง และ ทุกกลุ่มอายุต้องการด้านสุขภาพอนามัยและด้านความปลอดภัยในระดับมาก

กลุ่มอายุต่ำกว่า 15 ปี 15-24 ปี และ 25-34 ปี ต้องการด้านสิ่งแวดล้อมและที่อยู่อาศัย ด้านสุขภาพอนามัยและด้านความปลอดภัยในระดับมาก และกลุ่มอายุ 35-44 ปี และ 45-54 ปี ต้องการบริการเผยแพร่ความรู้ทั่วไปทุกด้านในระดับมาก

ความต้องการบริการเผยแพร่ความรู้ด้านอาชีพทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับลักษณะอาชีพและข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพที่ต้องการมีดังนี้

อาชีพที่ต้องการ - ผู้ให้สัมภาษณ์เกินร้อยละ 80 ต้องการ 8 อาชีพตามลำดับดังนี้ - งานค้าขาย (88.8 %) งานอาหาร (88.2%) งานช่าง (87.0%) งานเป็นนักถักร้อย (86.4 %) งานสำนักงานและงานประดิษฐ์ (84.6% เท่ากัน) งานบริการและงานศิลป์ (80.0 % เท่ากัน)

ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพที่ต้องการ - ผู้ให้สัมภาษณ์เกือบทั้งหมดต้องการข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพตามลำดับดังนี้ - รายละเอียดของวิชาที่เปิดสอน และแหล่งจำหน่ายผลงาน (92.9% เท่ากัน) แหล่งฝึกอาชีพ แนวโน้มของอาชีพ และแหล่งประกอบอาชีพ (92.3 % เท่ากัน)

ค่าเฉลี่ยความต้องการลักษณะอาชีพที่ต้องการทั้ง 8 อาชีพอยู่ในระดับปานกลาง อาชีพ 3 ลำดับแรก ได้แก่ งานช่าง (2.46) งานอาหาร (2.40) และงานค้าขาย (2.35) ทั้งเพศชายและหญิงมีความต้องการงานช่างในระดับที่ต่างกัน คือเพศชายต้องการในระดับมาก ส่วนหญิงต้องการปานกลาง และต้องการอาชีพอื่นอีก 7 อาชีพ สอดคล้องกันในระดับปานกลาง แต่อยู่ในลำดับที่ต่างกันอาชีพที่เพศชายต้องการ 3 ลำดับแรก ได้แก่ งานช่าง (2.70) งานค้าขาย (2.41) และงานสำนักงาน (2.32) อาชีพที่เพศหญิงต้องการ 3 ลำดับแรก ได้แก่ งานอาหาร (2.48) งานประดิษฐ์ (2.39) และงานเย็บปักถักร้อย (2.36)

ค่าเฉลี่ยระดับความต้องการข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพที่ต้องการอยู่ในระดับมาก ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพที่ต้องการเรียงตามลำดับ ได้แก่ แหล่งประกอบอาชีพ (2.67) แหล่งฝึกอาชีพ (2.59) รายละเอียดของอาชีพที่เปิดสอน และแหล่งจำหน่ายผลงาน (2.57 เท่ากัน) และแนวโน้มของอาชีพ (2.50) เพศชายมีความต้องการข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพที่ต้องการทุกเรื่องในระดับมาก ได้แก่ แหล่งประกอบอาชีพ (2.80) แหล่งจำหน่ายผลงาน และแหล่งฝึกอาชีพ (2.70 เท่ากัน) รายละเอียดของอาชีพที่เปิดสอน (2.71) ส่วนหญิงต้องการข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพที่ต้องการ 2 เรื่องในระดับมาก ได้แก่ แหล่งฝึกอาชีพ และ แหล่งประกอบอาชีพ กลุ่มอายุ 15-24 ปี 25-34 ปี 35-44 ปี และ 45-54 ปี ต้องการข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพที่ต้องการทุกเรื่องในระดับมาก

จากการทดสอบทางสถิติ (ตารางที่ 51, 52) ปรากฏว่า ความต้องการบริการเผยแพร่ความรู้ของทั้งเพศชายและหญิง ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และกลุ่มอายุที่ต่างกันของผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ทำให้ความต้องการบริการเผยแพร่ความรู้แตกต่างกันนั้นคือทุกกลุ่มอายุมีความต้องการบริการเผยแพร่ความรู้ในระดับมาก ซึ่งผลที่ได้นี้ไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่ 1

ทั้งเพศชายและเพศหญิง และทุกกลุ่มอายุของผู้ให้สัมภาษณ์มีความต้องการบริการเผยแพร่ความรู้ทั่วไปในระดับมาก เนื่องจากว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนแออัดส่วนมากถึงแม้จะเป็นชุมชนที่พัฒนาแล้วก็ตามเป็นกลุ่มคนที่มีการศึกษาน้อย ส่วนใหญ่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดีนักจึงจำเป็นต้องทราบข่าวสารเพื่อปรับปรุงตัวเองให้ทันกับเหตุการณ์ และต้อง

การที่จะพัฒนาที่อยู่อาศัย สิ่งแวดล้อมที่อยู่ใกล้ ๆ ตัว แสดงให้เห็นว่าความต้องการของผู้อยู่อาศัย ในชุมชนแออัดอยู่ในแนวเดียวกันทั้งด้านบริการเผยแพร่ความรู้ทั่วไป โดยทั้งเพศชายและหญิงต้องการสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและที่อยู่อาศัยซึ่งเป็นปัญหาที่คนในชุมชนเผชิญอยู่ และทั้งด้านบริการเผยแพร่ความรู้ด้านอาชีพ จากผลการวิจัย ค่าเฉลี่ยลักษณะอาชีพที่ต้องการอยู่ในระดับปานกลาง แต่ค่าเฉลี่ยของข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพทุกเรื่องอยู่ในระดับมากแสดงว่าโดยรวมแล้วประชาชนมีอาชีพอยู่แล้วจึงไม่ต้องการแสวงหาอาชีพใหม่อีก แต่ต้องการจะพัฒนาอาชีพที่ทำอยู่ให้ดีขึ้น และต้องการทราบข้อมูลที่จะทำให้ตนเองมีรายได้เพิ่มขึ้น

3. ความต้องการด้านการจัดดำเนินงานบริการห้องสมุด

3.1 รูปแบบการดำเนินงานบริการห้องสมุด

ผู้ให้สัมภาษณ์ร้อยละ 56.5 ต้องการให้รูปแบบการดำเนินงานบริการห้องสมุดเป็นที่อ่านหนังสือในชุมชนโดยอยู่ร่วมกับศูนย์ชุมชน ร้อยละ 38.8 ต้องการให้จัดเป็นห้องสมุดในชุมชนโดยมีอาคารแยกเป็นเอกเทศ และร้อยละ 4.7 ต้องการให้จัดเป็นรถห้องสมุดเคลื่อนที่เข้ามาให้บริการเป็นครั้งคราว ซึ่งผลการวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 3 ที่ตั้งไว้ว่าประชาชนในชุมชนแออัดต้องการให้จัดบริการห้องสมุดในรูปห้องสมุดในชุมชนโดยมีอาคารแยกเป็นเอกเทศ

ด้านที่ตั้งของห้องสมุด ผู้ที่ต้องการให้มีการจัดดำเนินงานบริการห้องสมุดในรูปห้องสมุดในชุมชน โดยมีอาคารแยกเป็นเอกเทศจำนวน 66 คน ผู้ที่ต้องการให้อาคารห้องสมุดอยู่ในบริเวณเดียวกับศูนย์รวมชุมชนจำนวนสูงสุด 50 คน

ผู้ที่อาศัยในชุมชนแออัดต้องการให้ห้องสมุดอยู่ร่วมกับศูนย์รวมชุมชนอาจจะเป็นเพราะ เพื่อความสะดวก ถ้าห้องสมุดอยู่ร่วมกับศูนย์ชุมชน ก็สามารถแวะเข้าห้องสมุดได้เมื่อเวลาไปทำธุระที่ศูนย์ชุมชน คงจะไม่สามารถจัดหาเวลาเพื่อไปห้องสมุดเพียงอย่างเดียวได้

3.1.1 บริการการอ่านและสื่อการอ่าน

3.1.1.1 เวลาทำการของห้องสมุด

ผู้ให้สัมภาษณ์ร้อยละ 44.7 ต้องการให้ห้องสมุดเปิดสัปดาห์ละ 7 วัน ร้อยละ 31.2 ต้องการให้ห้องสมุดเปิดสัปดาห์ละ 5 วัน และร้อยละ 12.4

ต้องการให้เปิดเฉพาะวันหยุดเสาร์-อาทิตย์

ในเรื่องช่วงเวลาทำการของห้องสมุด ผู้ให้สัมภาษณ์ ร้อยละ 43.5 ต้องการให้ห้องสมุดเปิดเวลา 08.00-17.00 น. ร้อยละ 22.4 ต้องการให้ห้องสมุดเปิดเวลา 09.00-18.00 น. และร้อยละ 9.4 ต้องการให้ห้องสมุดเปิดเวลา 10.00-19.00 น.

เรื่องเวลาทำการของห้องสมุดนั้น ผู้ให้สัมภาษณ์ต้องการให้ห้องสมุดเปิดทุกวันเพื่อความสะดวกในการไปใช้ แต่ไม่ต้องการให้ห้องสมุดปิดค่านัก เนื่องจากผู้อยู่อาศัยในชุมชนคงไม่ใช้ห้องสมุดในเวลาเย็นจนถึงค่ำ เพราะมีวิทยุ และทีวี เป็นแหล่งข่าวสารและความบันเทิงอีกประการหนึ่ง เรื่องความปลอดภัยในชุมชนมีปัญหาเรื่องการโจรกรรมทรัพย์สิน ฉกชิงวิ่งราว มีการทำร้ายร่างกาย ข่มขู่รังแกผู้อื่น และอื่นๆ (โสภกา ขนิลภรณ์, 2534)

3.1.1.2 การจัดเนื้อที่ของห้องสมุด

ผู้ให้สัมภาษณ์ร้อยละ 85.9 ต้องการให้มีมุมแยกเฉพาะสำหรับเด็ก ร้อยละ 79.4 ต้องการให้มีที่นั่งสำหรับผู้ใหญ่ ร้อยละ 58.8 ต้องการให้มีที่นั่งสำหรับคนคว่ำและร้อยละ 56.5 ต้องการให้มีที่นั่งฟังเพลงและชมวีดิทัศน์

จะเห็นได้ว่าผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ต้องการให้มีมุมแยกสำหรับเด็ก แสดงว่าคนในชุมชนให้ความสำคัญแก่เด็กมาก ครอบครัวในชุมชนแออัดส่วนใหญ่ปรารถนาให้ลูก ๆ ได้มีโอกาสเรียนหนังสือสูงๆ (โสภกา ขนิลภรณ์, 2534) และเด็กเองก็สนใจใฝ่หาความรู้ สนใจหนังสือซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่ากลุ่มเด็ก (กลุ่มอายุต่ำกว่า 15 ปี) มีความต้องการบริการห้องสมุดทั้ง 5 ประเภทในระดับมาก

3.1.2 บริการยืม

ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงความต้องการยืมหนังสือไว้ในครอบครองตามลำดับ ดังนี้ - ร้อยละ 41.8 ต้องการยืม 2 เล่ม ร้อยละ 32.7 ต้องการยืม 3 เล่ม ร้อยละ 11.8 ต้องการยืม 1 เล่ม ร้อยละ 10.4 ต้องการยืม 4 เล่ม และร้อยละ 3.3 ต้องการยืม 5-6 เล่ม

สำหรับระยะเวลาที่ต้องการยืม - ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงความต้องการระยะเวลายืม 3 สัปดาห์แรก ได้แก่ ร้อยละ 59.5 ต้องการยืมระยะเวลา 1 สัปดาห์ ร้อยละ 24.2 ต้องการยืมระยะเวลา 2 สัปดาห์ และร้อยละ 12.4 ต้องการยืมระยะเวลา 1-3 วัน จำนวนผู้ต้องการยืมระยะเวลา 3 สัปดาห์นั้น มีน้อย

สรุปได้ว่าโดยรวมแล้วผู้ให้สัมภาษณ์ต้องการยืมหนังสือ 2 เล่ม นาน 1 สัปดาห์ ซึ่งตรงกับระเบียบปฏิบัติทั่วไปของห้องสมุดประชาชนของกรุงเทพมหานครอยู่แล้ว

3.1.3 บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า

ผู้ให้สัมภาษณ์ร้อยละ 85.9 ต้องการให้มีเจ้าหน้าที่บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าประจำตลอดเวลาทำการของห้องสมุด และร้อยละ 14.1 ไม่ต้องการให้มีเจ้าหน้าที่ประจำตลอด

สำหรับวิธีที่ต้องการให้ห้องสมุดจัดบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้ามี่ดังนี้ – ผู้ให้สัมภาษณ์ร้อยละ 85.9 ต้องการให้ตอบคำถามโดยตรงภายในห้องสมุด ร้อยละ 24.1 ต้องการให้ตอบคำถามทางโทรศัพท์ และร้อยละ 7.6 ต้องการให้ตอบคำถามทางไปรษณีย์
สรุปได้ว่าผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ไม่คุ้นเคยกับการใช้ห้องสมุด จึงต้องการให้ตอบคำถามโดยตรงในห้องสมุด

3.1.4 บริการเผยแพร่ความรู้

ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงความต้องการวิธีเผยแพร่ความรู้ดังนี้ ร้อยละ 70 ต้องการให้จัดวิทยากรมาสาธิต ร้อยละ 57.1 ต้องการให้จัดวิทยากรมาบรรยายเกี่ยวกับอาชีพ ร้อยละ 35.3 ต้องการให้ฉายภาพยนตร์ ร้อยละ 34.7 ต้องการให้จัดเอกสารแจก และร้อยละ 31.8 ต้องการให้ฉายวีดิทัศน์

จากผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าประชาชนในชุมชนแออัดชอบวิธีการเผยแพร่ความรู้ด้วยการสาธิตและการบรรยายมากกว่าวิธีฉายภาพยนตร์และวีดิทัศน์ ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการโสตทัศนวัสดุที่อยู่ในระดับปานกลาง แสดงว่าประชาชนชอบวิธีที่ช่วยให้เข้าใจได้ง่าย ต้องการเห็นของจริงและนำไปปฏิบัติได้

3.2 ความถี่ในการจัดบริการห้องสมุด

ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงความต้องการให้จัดบริการห้องสมุดตามลำดับความถี่ต่อไปนี้
บริการส่งเสริมการอ่าน ผู้ให้สัมภาษณ์ร้อยละ 43.0 ต้องการให้จัด 1 ครั้ง /สัปดาห์ ร้อยละ 39.9 ต้องการให้จัด 2 ครั้ง/เดือน และ ร้อยละ 17.1 ต้องการให้จัด 1 ครั้ง /เดือน และกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่มีผู้ต้องการให้จัด 1 ครั้ง/สัปดาห์ ได้แก่การเล่านิทาน

(44.1 %) และการทบทวน (42.2 %) กิจกรรมที่ต้องการให้จัด 1 ครั้ง/เดือน ได้แก่ นิทรรศการ (51.6%) การแสดงหุ่น และการวิจารณ์แนะนำหนังสือ (40.9 % เท่ากัน)

บริการเผยแพร่ความรู้ทั่วไป ผู้ให้สัมภาษณ์ร้อยละ 34.3 ต้องการให้จัด 1 ครั้ง/สัปดาห์ ร้อยละ 33.1 ต้องการให้จัด 1 ครั้ง/เดือน และร้อยละ 32.5 ต้องการให้จัด 2 ครั้ง/เดือน

บริการเผยแพร่ความรู้ด้านอาชีพ ผู้ให้สัมภาษณ์ร้อยละ 39.5 ต้องการให้จัด 2 ครั้ง/เดือน ร้อยละ 30.5 ต้องการให้จัด 1 ครั้ง/สัปดาห์ และร้อยละ 29.3 ต้องการให้จัด 1 ครั้ง/เดือน

การที่ผู้ให้สัมภาษณ์ต้องการให้จัดการเล่านิทาน และทบทวน 1 ครั้ง/สัปดาห์แสดงว่าคนในชุมชนให้ความสำคัญแก่เด็ก และตัวเด็กเองก็มีความต้องการด้วยซึ่งสอดคล้องกับผล การวิจัยโดยและแสดงว่าเด็กเป็นกลุ่มที่มีความสำคัญในชุมชนและสามารถได้รับการฝึกฝนให้พัฒนาเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคตได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะต่อฝ่ายห้องสมุดประชาชน สำนักสวัสดิการสังคม กรุงเทพมหานคร

1. ควรจัดบริการเผยแพร่ความรู้ทั่วไปและด้านอาชีพเพื่อบริการแก่ชุมชนโดยเป็นส่วนหนึ่งของบริการห้องสมุดซึ่งสามารถจัดบริการไว้ในห้องสมุดประชาชนของกรุงเทพมหานคร หรือรถห้องสมุดเคลื่อนที่ที่ออกบริการตามชุมชนต่าง ๆ วิธีการเผยแพร่ความรู้ควรเป็นวิธีการสาธิตและการบรรยายซึ่งจะทำให้ดูน่าสนใจและดึงดูดผู้ใช้บริการห้องสมุดยิ่งขึ้น
2. ควรจัดบริการส่งเสริมการอ่านแก่เด็ก ๆ ในชุมชนแอดอย่างสม่ำเสมอโดยหมุนเวียนกิจกรรมส่งเสริมการอ่านประเภทต่างๆอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้งเพื่อให้เด็ก ๆ ในชุมชนได้รับประโยชน์จากความหลากหลายของกิจกรรม
3. ควรจัดบริการตอบคำถามประเภทคำถามเกี่ยวกับวิชาชีพให้กับคนในชุมชนซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่ทั้งกลุ่มวัยเด็ก และกลุ่มวัยทำงาน

ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่จัดบริการห้องสมุดแก่ชุมชน

1. จัดมุมห้องสมุดในศูนย์ชุมชนเพื่อให้เป็นแหล่งความรู้สำหรับชุมชน
2. ควรจัดสื่อการอ่านที่ให้อ่านง่าย และความรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

ได้แก่ สื่อการอ่านประเภทหนังสือพิมพ์ เช่น หนังสือพิมพ์ข่าวทั่วไป และหนังสือพิมพ์กีฬา และสื่อการอ่านประเภทหนังสือ เช่น หนังสือสารคดีด้านศาสนา ความเชื่อ ธรรมะ ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ธุรกิจบริการ เทคโนโลยี สังคมศาสตร์ และหนังสือสำหรับเด็กและเยาวชน

3. ควรจัดบริการเผยแพร่ความรู้ทั่วไป และด้านอาชีพแก่ชุมชนเพราะเป็นเรื่องใกล้ตัวที่คนในชุมชนจำเป็นต้องทราบเพื่อปรับปรุงที่อยู่อาศัย สิ่งแวดล้อมใกล้ตัว และการประกอบอาชีพ โดยใช้หนังสือการสาธิต และการบรรยาย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาเปรียบเทียบความต้องการบริการห้องสมุดของประชาชนในชุมชนแออัดที่พัฒนาแล้วและยังไม่พัฒนา
2. ศึกษาการอ่านของเด็กในชุมชน